

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
Ковпаківського районного суду м. Суми**

19 грудня 2023 року

місто Суми, 2023 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 19.12.2023 групою НПМ здійснено відвідування Ковпаківського районного суду м. Суми (далі – суд).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Бурка Олександр Володимирович, головний спеціаліст відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Єжкун Марина Вікторівна, представник громадської організації.

Суд розташований за адресою: вул. Магістратська, 12, м. Суми, 40000.

Керівник місця несвободи – Корольова Галина Юріївна (голова суду).

Керівник апарату суду – Пономоренко Вікторія Іванівна.

Попереднє відвідування суду групою НПМ здійснювалося 26.08.2021. За результатами попереднього відвідування НПМ вносились пропозиції:

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України (далі – ТУ ДСАУ):

- передбачити додаткове фінансування суду з метою приведення його приміщень до вимог Державних будівельних норм;

- опрацювати питання щодо проведення робіт з реконструкції будівлі та обладнання приміщень суду необхідною кількістю камер для підсудних (засуджених), кімнатою для роботи адвоката з підсудним (засудженим), кімнатою для ознайомлення з матеріалами кримінального провадження та створення необхідних умов для забезпечення вільного доступу до приміщень суду маломобільних груп населення;

- забезпечити доступ особам з обмеженими фізичними можливостями, які пересуваються на кріслах колісних, до залів судових засідань.

Голові суду:

- розробити та затвердити графік чергування слідчих суддів у вихідні, святкові і неробочі дні.

Під час відвідування суду встановлено, що більшість рекомендацій керівництвом ТУ ДСАУ та суду виконані не були. Частковим виконанням попередніх рекомендацій можна вважати лише визначення відповідальних осіб, які у разі потреби мають забезпечувати підйом маломобільних осіб на другий та третій поверхи будівлі суду, про що йтиметься далі у цьому звіті.

Організаційне та фінансове забезпечення діяльності суду у межах повноважень здійснює ТУ ДСАУ.

Суд займає частину триповерхової будівлі у центральній частині міста Суми.

В іншій частині будівлі розміщується Сумська окружна прокуратура. Входи та вестибюльні групи приміщень кожної з установ окремі, що забезпечує ізоляцію та автономне функціонування суду.

Відповідно до штатного розпису у суді передбачено 15 посад суддів. Фактично у суді працює 13 суддів.

В день відвідування групою НПМ затримані, взяті під варту, засуджені, адмінарештовані (далі – арештовані) до суду не доставлялися.

Обслуговування суду з питань конвоювання підсудних здійснюється військовою частиною 3051 Національної гвардії України.

Упродовж 2022-2023 років фактів заподіяння тілесних ушкоджень чи насильницького заподіяння смерті утримуваного під час перебування в суді зафіксовано не було.

Наказом керівника апарату суду від 23.12.2023 № 50-ОД визначено відповідальну особу – Бондаренко І.М., на якого покладено обов'язки постійної взаємодії з Департаментом з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо виникнення випадків порушення умов тримання чи неналежного поведіння з особами, які перебувають в місцях несвободи (приміщеннях, кімнатах) для тримання підсудних (засуджених) у суді.

На вході до суду відсутня вивіска з інформацією про найменування судового органу (фото 1), яка, зі слів працівників суду, була демонтована на початку повномасштабного вторгнення військ країни-агресора.

Вхід до приміщення суду обладнано пандусом для маломобільних груп населення (фото 1).

Біля вхідних дверей розміщена кнопка виклику працівників судової охорони та працівників суду для маломобільних груп населення, яка знаходиться у технічно справному стані, маються тактильні таблички з інформацією, нанесеною шрифтом Брайля (фото 2).

Ширина вхідних дверей достатня для проїзду до вестибюлю суду колісного крісла стандартних розмірів.

Охорона приміщення суду та пропускний режим здійснюється працівниками Територіального управління Служби судової охорони в Сумській області, якими ведеться перевірка документів та реєстрація пропуску осіб до адміністративної будівлі суду.

У вестибюлі облаштовано контрольно-пропускний пункт вхідного контролю та охорони з місцем пропуску через турнікет та рамку стаціонарного металодетектора.

Поруч зі стаціонарним металодетектором передбачений контрольований прохід достатньої ширини для проїзду маломобільних груп населення, які пересуваються в кріслах колісних (фото 4).

На посту охорони наявна аптечка невідкладної медичної допомоги, укомплектована ліками з актуальним строком придатності.

У вестибюлі та на кожному з поверхів приміщення суду встановлено інформаційні стенди з відомостями про графік прийому громадян, телефонами гарячих ліній Державної судової адміністрації України та центру надання безоплатної правової допомоги, правилами та обов'язками учасників судових процесів, зразками процесуальних документів, контактами Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, розкладом судових засідань тощо (фото 3).

Канцелярії суду з кримінальних та цивільних справ, у яких приймаються судові справи і кореспонденція та видаються копії процесуальних документів, розташовані на першому поверсі будівлі.

Підйом відвідувачів на поверхи здійснюється бетонними сходами (фото 5).

Наказом керівника апарату суду від 14.03.2023 № 24-ОД з числа працівників апарату суду чоловічої статі визначено відповідальних осіб за забезпечення прав осіб з обмеженими можливостями, громадян похилого віку, інших маломобільних груп населення, які у разі потреби мають забезпечувати підйом маломобільних осіб на другий та третій поверхи будівлі суду.

У будівлі суду облаштовано 5 залів судових засідань, 4 з яких призначені для розгляду у тому числі і кримінальних справ. Зали судових засідань розташовані на 2-му (зал № 1) та 3-му (зали №№ 2-5) поверхах адміністративного будинку.

У кожному залі обладнано стандартизоване загородження для розміщення підсудних, яке виготовлено з металу та органічного скла (фото 7) з дотриманням вимог Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди» (далі – ДБН В.2.2-26:2010).

Зали судових засідань обладнані системами відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань (процесуальних дій) у режимі відеоконференції.

Вікна залів судових засідань укріплені металевими ґратами.

Усі зали судових засідань обладнані пристроями сигнально-переговорної системи зв'язку з приміщенням варту, а також кнопками тривожної сигналізації.

У зв'язку з відсутністю найпростішого укриття співробітникам та відвідувачам суду рекомендовано використовувати у якості укриття найближчу споруду цивільного захисту задовільного стану готовності, що розташована за адресою: м. Суми, вул. Ярослава Мудрого, 61. Інформація про розташування найближчого укриття розміщена у місцях загального користування у приміщенні суду (фото 9).

На кожному поверсі будівлі суду облаштовані туалети загального користування (для персоналу та відвідувачів), що не мають пристосувань для користування особами, які пересуваються в кріслах колісних, та інших маломобільних груп населення.

Територія подвір'я суду огорожена парканом з бетонних плит, в'їзд на територію здійснюється зі сторони вулиці Магістратської через металеві ворота

з ґратами, що замикаються.

Група приміщень для затриманих і взятих під варту осіб та конвою розташована у підвальному поверсі будівлі суду, вхід до якої здійснюється через окремі металеві двері у тильній стіні будівлі (фото 10), та складається з 4-х камер для підсудних та 1-го приміщення для конвою.

Площа кожної з камер для підсудних складає близько 4 м². Стіни капітальні, пофарбовані фарбою. Кожна камера обладнана лавою для сидіння, що надійно закріплена до підлоги (фото 15, 16). Камери обладнано металевими дверима з накладними замками, зовнішніми запорами та оглядовими вікнами.

Всі камери та приміщення для конвою обладнано системою примусової механічної вентиляції, яка на момент відвідування перебуває у технічно справному стані. Вентиляційні отвори у камерах захищені металевими вентиляційними сітками.

Для знезаражування камер та приміщень для варту, а також залів судових засідань та місць загального користування використовують побутові бактерицидні опромінювачі. Ведеться журнал кварцування приміщень.

Вікна, а відповідно – і природне освітлення у камерах відсутні. Штучне освітлення внутрішніх приміщень камер здійснюється електричними ліхтарями, захищеними металевими сітками, які не забезпечують комфортний світловий режим, рівень освітленості в камерах від 16 до 42 Люкс (фото 17).

Доступ підсудних до питної води реалізовано шляхом її наявності у пластиковому бутілі об'ємом 19 л, встановленому у приміщенні варту (фото 14).

У блоці для розміщення підсудних облаштовано окремий санвузол, обладнаний умивальником, унітазом та урною для сміття (фото 18). Цей санвузол знаходиться у належному технічному та санітарному стані, доступ до нього відвідувачів та працівників суду виключається.

Приміщення варту та всі зали судових засідань обладнані системою сигнально-переговорних пристроїв (фото 13).

Технічний та санітарний стан камер і приміщення варту потребує покращення – місцями маються відшарування фарбового покриття стін та осипання штукатурки (фото 11, 14-16).

Окремого приміщення для проведення конфіденційного спілкування адвоката з підсудними та ознайомлення підсудних з матеріалами судових справ, у приміщенні для підсудних та конвою не обладнано. Зі слів супроводжуючих групу НПМ працівників суду, можливість спілкування адвоката з підсудними надається у залах судового засідання. Конфіденційність такого спілкування забезпечується шляхом залишення приміщення працівниками суду та іншими сторонніми особами.

Конвоювання підсудних до залів судових засідань здійснюється по закритим від сторонніх осіб сходовим кліткам, які мають достатньо природного та штучного

освітлення. По маршруту конвоювання встановлені камери відеоспостереження та кнопки звукової сигналізації (фото 19-21).

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на гідні умови тримання (стаття 25 Загальної декларації прав людини, статті 28 Конституції України).

1. В порушення вимог пункту 6.5.2 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди» (далі – ДБН В.2.2-26:2010) у суді на 5 залів судових засідань для розгляду кримінальних справ передбачено лише 4 камери для розміщення підсудних. Натомість кількість камер слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ.

2. Підлога в камерах для підсудних виготовлена з бетону та керамічної плитки, у той час як відповідно до вимог підпункту 7.1.12 ДБН В.2.2-26:2010 повинна бути дерев'яною на бетонному підмурівку (фото 15-17).

3. У камерах при відсутності природного освітлення рівень штучного освітлення не забезпечує комфортний світловий режим, що не дозволяє підсудним вільно ознайомлюватись із документами у разі необхідності (фото 17).

Порушення права осіб з інвалідністю, передбачені Конвенцією про права осіб з інвалідністю, ратифікованою Законом України №1767 від 16.12.2009.

4. В порушення вимог підпункту 5.2.1 Державних будівельних норм ДБН В.2.2-40:2018. «Інклюзивність будівель і споруд» (далі - ДБН В.2.2-40:2018) маломобільні групи населення не в змозі без сторонньої допомоги потрапити до залів судових засідань, що розташовані на 2-му та 3-му поверхах.

5. Наявні санітарні вузли у суді всупереч нормам ДБН В.2.2-40:2018 не забезпечують їх використання особами з інвалідністю через відсутність будь-яких пристосувань для такої категорії осіб.

6. Верхні і нижні сходинок сходових маршів, якими здійснюється переміщення відвідувачів суду між поверхами, не мають контрастного забарвлення або маркування, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-26:2010 та ДБН В.2.2-40:2018 (фото 5).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Сумській області та Ковпаківському районному суду м. Суми:

1. Кількість камер для тримання підсудних (засуджених) привести у відповідність до вимог п. 6.5.2 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди» та п. 10 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах підсудних (засуджених) за вимогою судів,

затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68.

2. Привести у відповідність до вимог ДБН В.2.2-26:2010 підлогу в камерах для підсудних (засуджених).

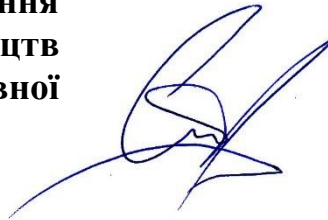
3. Забезпечити у камерах для підсудних (засуджених) комфортний світловий режим шляхом підвищення рівня яскравості штучного освітлення.

4. Створити умови для відвідування Ковпаківського районного суду м. Суми маломобільними групами населення відповідно до вимог ДБН 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення»;

5. Здійснити контрастне маркування верхніх і нижніх сходинок сходових маршів, якими здійснюється переміщення відвідувачів суду між поверхами, у відповідності до вимог ДБН В.2.2-26:2010 та ДБН В.2.2-40:2018;

Додаток: фотоматеріали на 4 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини

Олександр Бурка

Додаток: фото до звіту

Фото 1

Фото 2

Фото 3

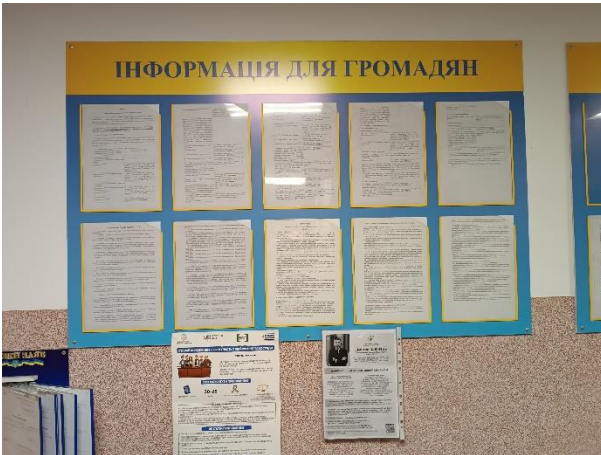

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

Фото 9

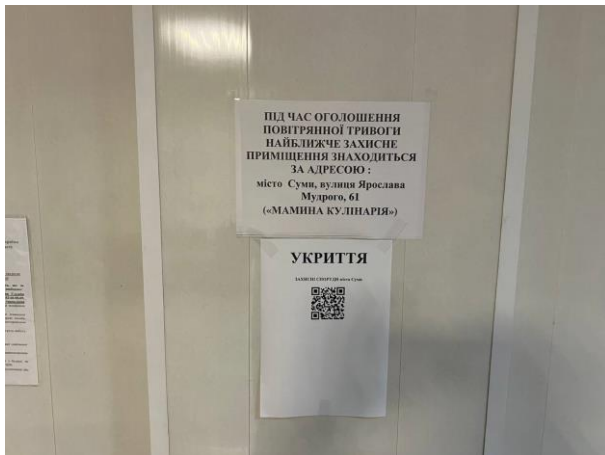

Фото 10

Фото 11

Фото 12

Фото 13

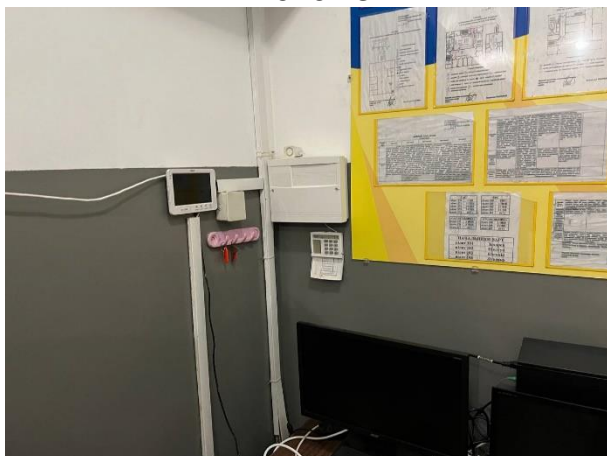

Фото 14

Фото 15

Фото 16

Φοτο 17

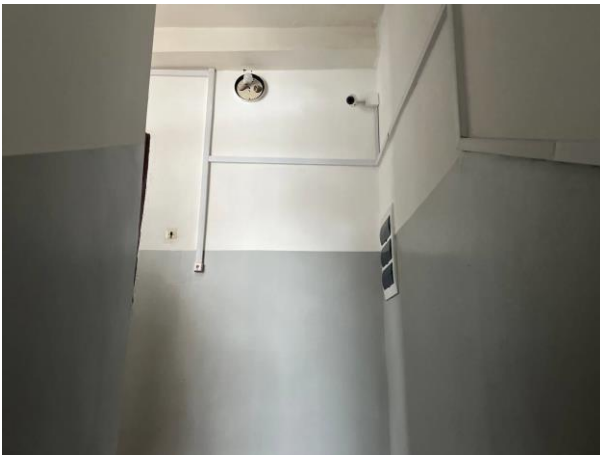
Φοτο 18

Φοτο 19

Φοτο 20

Φοτο 21

